

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2011. október 26.

TÁRSADALOMISMERET

**EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**NEMZETI ERŐFORRÁS
MINISZTERIUM**

AZ ÍRÁSBELI VIZSGA ÉRTÉKELÉSÉNEK ÁLTALÁNOS SZEMPONTJAI

A vizsgázó teljesítményének értékelését nem befolyásolhatja, ha a vizsgázó véleménye eltér az általánosnak tekinthető megközelítéstől.

A vizsgázó teljesítményének értékelésére nem lehet hatással, ha az értékelők személyes értékítélete eltér a feladatban tárgyalt probléma, kérdés, jelenség általánosnak tekinthető megítélésétől.

A javítási-értékelési útmutató címszavakban közli az esszé és esetelemzés megoldásának lehetséges tartalmi összetevőit. Az ettől eltérő jó megoldást el kell fogadni.

A dolgozatot piros színű tollal kell javítani, és a tanári gyakorlatnak megfelelően jelölni a súlyosabb helyesírási, nyelvhelyességi stb. hibákat.

A feladatok alatt található négyzetben az elérhető maximális pontszám van feltüntetve, az értékelő a mellette lévő üres négyzetbe írja az általa megállapított pontszámot.

Amennyiben a vizsgázó a II. rész mind a két (A és B) feladatsorából oldott meg feladatokat, és nem állapítható meg egyértelműen, hogy melyiknek az értékelését akarta, az érettségi dolgozatot értékelő tanár feladata annak eldöntése, melyik megoldás a tartalmasabb, majd azt értékeli.

Egyes esszéfeladatoknál a tanuló két kérdés megválaszolása közül választhat, de csak az egyik téma kidolgozásáért jár pont. Amennyiben tévedésből mind a két feladatot megoldja a vizsgázó, és nem jelöli áthúzással, melyiket értékeljék, az érettségi dolgozatot javító tanár dönti el, hogy melyik feladat kidolgozásáért jár több pont, és azt veszi figyelembe.

Amennyiben bármely feladat értékelésénél a témataartás kompetenciát nulla ponttal értékeli a javító, azaz úgy ítéli meg, hogy a vizsgázó egyáltalán nem a megfogalmazott feladatot oldotta meg, a feladat egészének értékelése nulla pont, más kompetenciára vagy szempontra pontszám nem adható.

Egyes feladatoknál a könnyebb differenciálhatóság érdekében a feladat részpontszámainak összegét osztani kell kettővel.

Az adható fél pontok miatt előfordulhat, hogy a vizsgázó által elért összpontszám nem egész szám. Ebben az esetben kerekítést kell végezni. A kerekítést nem feladatonként, hanem csak egyszer, a feladatonként elért pontok összeadása után kell elvégezni, a végső pontszám megállapításához.

Az értékelő a javítás, értékelés végeztével kitölti a vizsgázó által elért összpontszámot tartalmazó táblázatot.

I. rész**Társadalomismeret és jelenismeret****1. Esszé**

Szemponatok, kompetenciák	A) Az önkéntesség mint a társadalmi feladatvállalás egyik módja	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	2
A feladat megértése, témátartás	A válasz valóban az önkéntes társadalmi feladatvállalásra fókuszál.	1
Lényegkiemelés, a témának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása, általánosítás	Írásában a lényeges elemeket emeli ki a vizsgázó. Pl.: említi, hogy a társadalom életében jelentkező összes feladat nincs intézményszerűen lefedve, ezek ellátásában segíthetnek az önkéntes munkát végzők. Kitér arra, hogy az önkéntesség egyszerre jár haszonnal a társadalom és az önkéntes munka végzője számára, részint mentális értelemben, részint a társadalmi szolidaritás erősödése okán. Beszél az önkéntességnek a társadalmi igazságtalanságok enyhítésében betöltött szerepéről.	4
Ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	Az írásból megállapítható, hogy a vizsgázó megfelelő tárgyi tudással rendelkezik az önkéntesség fogalmáról (Olyan tevékenység, amelyet egyénileg vagy csoportosan, rendszeresen vagy alkalmanként, belföldön vagy külföldön a közös jó érdekében személyes akaratból végeznek anyagi ellenszolgáltatás nélkül), létrejöttének okairól, történetiségéről. Megemlíti, hogy 2011 az Önkéntesség Európai Éve. Szakkifejezéseket használ: karitatív tevékenységek, segítők, civilszervezetek, civil gondoskodás, alapítványok, nonprofit tevékenységek, balek-potyautas szereposztás, stb.	3
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása	A válasz legalább kétféle megközelítést tartalmaz. Pl.: történeti szempontok érvényesítése (a gondoskodás különböző formái a korábbi korokban), illetve a mai önkéntes tevékenység sokszínűségének bemutatása, esetleg hazai és nemzetközi összefüggések említése vagy a rendszerváltás jelentősége ezen a területen.	3
Önálló vélemény megalkotása, a téma aktualizálása (életszerű, saját vagy a médiából ismert példák alkalmazása)	Életszerű példákat említ. Valós önkéntes szervezetek tevékenységéről ír. Kitér az utóbbi idők magyarországi katasztrófáiban megjelenő civil szerepvállalásra is. Esetlegesen jelzi saját önkéntes tevékenységét.	2
Összesen		15

Szemponatok, kompetenciák	B) A média szerepe a modern demokráciában	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	2
A feladat megértése, témátartás	A válasz valóban a médiának a modern demokráciában betöltött szerepére fókuszál.	1
Lényegkiemelés, a témának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása, általánosítás	A vizsgázó az írásában a lényeges elemeket emeli ki. Pl.: rámutat arra az összefüggésre, ami egy társadalmi rendszer demokratikussága, és a média szabadsága között figyelhető meg. Utal olyan szervezetekre, amelyeknek feladata a nyilvánosság, a véleményalkotás szabadságának mérése, ellenőrzése. Rámutat ugyanakkor arra, hogy a média szabadsága egyben felelősséggel is jár. A médiumoknak felelősséggel kell kezelniük az általuk birtokolt információkat. Ír arról, hogy a médiára vonatkozó szabályokat a törvényhozásnak kell megállapítania, ezek betartatásáról a megfelelő szervezetek gondoskodnak.	4
Ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	Az írásból megállapítható, hogy a vizsgázó megfelelő tárgyi tudással rendelkezik a médiának, tágabb értelemben a nyilvánosságnak a demokráciában betöltött ellenőrző szerepéről. Szakkifejezéseket használ: nyomtatott és elektronikus médiumok, negyedik hatalmi ág, kontrollszerep, médiahatalom, médiahatóság, médiatörvény, információ, sajtóetika, Freedom house stb.	3
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása	A válasz legalább kétféle megközelítést tartalmaz. Pl.: történeti szempontok érvényesítése (a cenzúrától a szabad sajtóig), sajtószabadsággal kapcsolatos dilemmák (véleménynyilvánítás szabadsága kontra gyűlöletbeszéd, emberi méltóság), a kérdés európai és magyar vonatkozásai, nemzetközi szervezetek szerepe, kereskedelmi és közszolgálati médiumok összevetése.	3
Önálló vélemény megalkotása, a téma aktualizálása (életszerű, saját vagy a médiából ismert példák alkalmazása)	Életszerű példákat hoz. A sajtó, a média szabadságával összefüggő konkrét eseteket említ, utal a magyar médiatörvénnyel kapcsolatos itthoni és nemzetközi vitákra, részletezi a magyar szabályozás fontosabb elemeit. Saját véleményét, tapasztalatait megfogalmazza. (Az értékelésnél nem játszhat szerepet, hogy a javító azonosul-e a vizsgázó véleményével, vagy sem.)	2
Összesen		15

2. Esetelemzés

Szemponatok, kompetenciák	Munkanélkülivé válásról...	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	2
A feladat megértése, témátartás	A vizsgázó felismeri, hogy az esetben egyszerre jelenik meg – természetesen különböző mértékben – az egyén és szűkebb-tágabb környezetének a felelőssége. A feltett kérdésekre válaszol, nem pszichológiai esetelemzést végez. Saját álláspontot fogalmaz meg, érvel mellette.	2
Lényegkiemelés, a témának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása, általánosítás	Írásában a lényeges elemeket emeli ki a vizsgázó, pl. rámutat az egyéni életutak sikeressége/sikertelensége és a kapcsolati háló (család, barátok, munkahely, kollégák) összefüggéseire. Elkülöníti az esetben megjelenő, egyéntől független elemeket (pl. leépítések) az egyéni döntésektől függőtől (pl. ivás, társaság megválasztása). Felismeri, melyek azok a fordulópontok, amelyeken keresztül a jelzett helyzetbe kerülhet az ember. Rámutat a beavatkozás lehetőségeire. Összekapcsolja a munka elvesztését a lecsúszás – nem kötelező – lehetőségével.	2
Ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	Az elemzésből megállapítható, hogy a vizsgázó megfelelő tárgyi tudással rendelkezik a munkanélkülivé válás lehetséges okairól és útjairól. Tisztában van a munkanélküliség kezelésére létrejött intézmények feladataival és általában a munkanélküliek helyzetével. Szakkifejezéseket használ. Pl.: (regisztrált) munkanélküli, peremhelyzet, munkanélküli segély, álláskeresői támogatás, kapcsolati háló, kiilleszkedés (dezintegráció), segítő szervezetek.	2
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása	Elemzésében több szempontot, gazdasági, jogi, erkölcsi, szocializációs vonatkozásokat vizsgál. Etikai állásfoglalásra is képes.	1
Önálló vélemény megalkotása	Önálló véleménye van az esettel kapcsolatos társadalmi és egyéni felelősségről. Érvei alkalmasak saját állításainak alátámasztására.	1
Összesen		10

3. Forráselemzés

Szemponatok, kompetenciák	Minimálbér kérdése...	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	1
A feladat megértése, témátartás	Az elemzés a minimálbérrel kapcsolatos viták körül forog. Értelmezi a minimálbér fogalmát, bemutatja az eltérő álláspontokat és azok okait.	2
Lényegkiemelés, a témának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása, általánosítás	A vizsgázó az írásában a lényeges elemeket emeli ki. Pl. utal arra, hogy a minimálbért a munkavállalók – a bérből és fizetésből élők érdekeinek megfelelően – emelni, a munkáltatók – ahol a költségoldalán a bérkifizetések megjelennek – szinten tartani igyekeznek. A kormányzati oldalnak közvetítenie kell a két fél között, figyelembe véve az ország gazdasági teherbírását, a gazdaságpolitikai célkitűzéseket, valamint azt, hogy a megállapodás az államot is köti, mint a közszféra munkáltatóját. Utalhat a minimálbér és az adórendszer összefüggéseire is (a minimálbér adómentességének kérdése).	2
Ismeretek mélysége, az adott tudománynak megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	Az elemzésből megállapítható, hogy a vizsgázó megfelelő tárgyi tudással rendelkezik a minimálbér fogalmáról (az a kötelezően fizetendő legkisebb összeg, amelyet a teljes munkaidőben dolgozó alkalmazotknak a munkáltató fizetni köteles, más néven: bérminimum), az érdekegyeztetés folyamatáról, a szereplők eltérő érdekeiről. Szakkifejezéseket használ: bérminimum, érdekegyeztetés, Országos Érdekegyeztetési Tanács (OÉT), munkaadói, munkavállalói, kormányzati oldal.	2
Önálló vélemény megalkotása	Az egyes szereplők álláspontjának korrekt ismertetése mellett megfogalmazza saját véleményét, és azt képes érvekkel alátámasztani.	1
Összesen		8

4. Ábraelemzés**5 pont**a) 180,8 %-kal (≈ 181 %-kal) *1 pont*b) 5,4-szeresére *1 pont*c) A *1 pont*d) *Lehetséges érvek:*

- A robbanómotoros tömegközlekedési eszközök nem benzinnel, hanem dízel üzemanyaggal működnek.
- Számos tömegközlekedési eszköz villamos energiával működik.
- A közlekedési társaságok árképzésének csak egyik eleme az üzemanyagköltség. Emellett még számos tényező is szerepet játszhat. Pl.: a járműállomány kora, műszaki állapota, a munkaerő költségei, a jövedelmi viszonyok, a nemzetközi példák.
- A tömegközlekedés működtetése nemcsak gazdasági, hanem politikai kérdés is.

Más, tartalmában helytálló érv is elfogadható. Érvenként 1-1 pont, de maximum 2 pont.

5. Fogalom meghatározása**3 pont**

- a) szocializáció *1 pont*
 b) költségvetés/büdzsé *1 pont*
 c) magcsalád/nukleáris család *1 pont*

6. Kiválasztás**2 pont**

- a) C *1 pont*
 b) A *1 pont*

7. Csoportosítás**4 pont**

a)

TÖRVÉNYHOZÁS	VÉGREHAJTÁS	IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS
A, D	B, C, G	E, H

Minden jól kitöltött cella 1pont, maximum 3 pont.

(Kevesebb vagy több betű szerepeltetése esetén az adott cellára nem jár pont!)

b) F

Indoklás:

Magyarországon a köztársasági elnök nem köthető közvetlenül egyik hatalmi ághoz sem, szerepe ezek felettinek mondható.

Más, tartalmában helytálló indoklás is elfogadható. A helyes betű indoklással együtt 1 pont.

8. Fogalommagyarázat**4 pont**

a)

- **Újrahasznosítás**

Az újrahasznosítás a hulladék nyersanyagként történő felhasználása. Az újrahasznosítás a gyűjtőneve mindazon tevékenységeknek, amelyek célja, hogy az ember által készített, tartós, nem természetes, főleg hulladékká váló anyagokat nyersanyaggá alakítsa át. *1 pont*

(Forrás: <http://www.gyulavarikastely.hu/index.php/hulladek-ujrahasznositas/>)

- **Szelektív hulladékgyűjtés**

A szelektív hulladékgyűjtés a hulladékok anyagfajta szerinti elkülönített gyűjtését jelenti. Különgyűjtésnek is nevezik. *1 pont*

(Minden, tartalmában helytálló megfogalmazás is elfogadható.)

b)

Kapcsolat

Csak a különválogatott hulladék használható nyersanyagként. Jelentősen csökkenti az újrafelhasználás költségeit, ha nem utólag kell szétválogatni a hulladékot, hiszen ez már a gyűjtés idején megtörténik. Ez emberi és gépi energiában egyaránt sok megtakarítást jelent.

*1 pont***Szerepük**

Minden újrahasznosított anyag lassítja a Föld nyersanyagkészletének fogyását, elodázza a készletek kimerülését. *1 pont*

(Minden, tartalmában helytálló megfogalmazás is elfogadható.)

9. Esetelemzés**4 pont***Lehetséges okok:*

- Az alkoholfogyasztás szokása a felnőtt lakosság körében is elterjedt.
- A fiatalkori alkoholfogyasztás lázadás, szembe fordulás a tiltásokkal.
- Az alkoholfogyasztást megkönnyíti az, hogy legálisan, kevés kontrollal hozzá lehet már jutni.

*Más, tartalmában helyes ok is elfogadható. Okonként 1-1 pont, de maximum 2 pont.**Lehetséges javaslatok:*

- A kulturált alkoholfogyasztás mintájának kialakítása családban, iskolában, kortárs közösségben.
- A fiatalkori alkoholfogyasztás mögött meghúzódó valódi okok feltárása.
- Törvényi keretek szigorúbb betartása.

Más, tartalmában helyes javaslat elfogadható. Javaslatonként 1-1 pont, de maximum 2 pont.

II. rész
A. Gazdasági ismeretek**1. Kiegészítés****4 pont**

- a) munkanélküliek számát
- b) elveszíti vásárlóerejét
- c) nyereséget
- d) kamat

*Minden jó válasz 1 pont.***2. Kiválasztás****4 pont**

- 1. C
- 2. C
- 3. B
- 4. B

*Minden jó válasz 1 pont.***3. Igaz, hamis****2 pont**

- a) HAMIS
- b) HAMIS
- c) IGAZ
- d) IGAZ

*Minden jó válasz 0,5 pont.***4. Elemzés**

Szemponatok, kompetenciák	Szűkösség elmélete	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	1
Tématartás, lényegkiemelés, probléma-központúság	A vizsgázó bemutatja a korlátozó tényezőket, és összeköti a szűkösség elméletével.	2
A feladatban leírt esetnek megfelelő összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása a szakmai nyelv felhasználásával	A vizsgázó bemutatja a szűkösség elméletével kapcsolatos korlátokat (pl. kicsi a felvevőpiac, alacsony piaci érték), s legalább egy változtatási javaslatot ad (új piaci szegmens keresése, a marketing eszköztár hatékonyabb használata, új irányban próbálkozik).	6
Önálló vélemény megfogalmazása	Önálló véleményt fogalmaz meg.	1
	Összesen	10
	Összesen/2	5

5. Elemzés

Szemponatok, kompetenciák	Hungarikumok	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	1
Tématartás, lényegkiemelés, probléma- központúság	A vizsgázó az idézet alapján bemutatja a hungarikumok szerepét, jelentőségét.	2
A feladatban leírt esetnek megfelelő összefüggések, gondolatok, megállapítások megfogalmazása a szakmai nyelv felhasználásával	A vizsgázó bemutatja, milyen szerepet töltenek be a hungarikumok a hazai gazdaságban. Pl.: gazdaság-élénkítés, kihaló vagy csökkenő jelentőségű gazdasági ágazatok megerősítése, nemzeti identitás erősítése. Megfogalmazza, hogy a hungarikumoknak a külkereskedelemben jelentős marketingszerepük van, elősegítik, hogy megismerjék hazánkat a külföldi piacokon, hozzájárulnak hazánk értékeinek elismertetéséhez, így az ország súlyának növeléséhez.	6
Önálló vélemény megfogalmazása	Önálló vélemény megfogalmazása a magyar termékekkel kapcsolatban.	1
	Összesen	10
	Összesen/2	5

B. Pszichológia

1. Esszé

Szemponatok, kompetenciák	Lelki egyensúly (pszichofitness) és lelki eredetű betegségek (pszichoszomatika)	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	2
A feladat megértése, témartás, lényegkiemelés	A vizsgázó arról ír, hogy mit jelent a lelki egyensúly fogalma, a pszichoszomatika jelensége, és nem ágazik el lényegtelen témák irányába.	2
A témának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	Válaszában megfogalmazza, hogy miért fontos a saját lelki egyensúly megteremtése, ez milyen összefüggésben áll a testi-lelki megbetegedésekkel. Megfogalmazza, hogy lelki egészségvédelmünk érdekében mi magunk is sokat tehetünk. Érzéseink és viselkedésünk tudatosításával meghatározhatjuk azokat a cselekedeteket és helyzeteket, amelyek elősegítik jó pszichés állapotunkat. Megemlíti a legfontosabbakat: a saját érzések elfogadása, gyenge pontjaink megismerése, adottságaink és érdeklődésünk fejlesztése, nyitottság, kapcsolatok kialakítása és ápolása, illetve probléma esetén a segítségkérés képessége. Pszichofitness: pszichés egyensúly kialakítása. Pszichoszomatika: lelki tényező hatására kialakult testi rendellenesség, megbetegedés.	4
Az ismeretek mélysége, az adott területnek megfelelő tárgyi tudás, a szakmai nyelv használata	Használja az önelfogadás, önismeret, megküzdés, stressz kezelés, relaxáció, elfojtás, elhárító mechanizmus, mentális egészségvédelem stb. szakkifejezéseket.	4
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása, probléma-központúsága	Kifejtésében megjeleníti, hogy az önismeret elmélyülésével kialakul a pszichés jólét igénye, melynek segítségével meggátolhatók a lelki problémák kivetüléseként létrejövő testi megbetegedések. Rávilágít, hogy a gyakori rendszerességgel visszatérő testi tünetek háttérében lelki nehézségek húzódnak.	4
A téma aktualizálása (életpéldák is említ), önálló vélemény megalkotása	Önálló véleményt fogalmaz meg, és/vagy példával illusztrálja az esszében megfogalmazott elméleti ismereteit.	4
Összesen		20
Összesen/2		10

Szemponatok, kompetenciák	A jutalom motiváló hatása a gyermeknevelésben	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	2
A feladat megértése, témartartás, lényegkiemelés	A vizsgázó valóban arról ír, hogy a jutalmazás a leghatásosabb motiváló eszköz arra, hogy a megkívánt tevékenységet elérjük a gyermeknél, és nem ágazik el lényegtelen témák irányába.	2
A témának megfelelő tények, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	Válaszában megfogalmazza, hogy a jutalmazás és a büntetés külső, társadalmi értékelés, amely a nevelőkön, a tanulóközösségen keresztül jut el a gyermekhez. A pozitív motiválás hatékony eszköze a jutalmazás, amelynek során mindig figyelembe kell venni a gyermek fejlődését. Jutalom: nevelési helyzetben alkalmazott pozitív visszacsatolás, amely a nevelési helyzet erősödését eredményezi. Lehet tárgyi (csokoládé, játék...) vagy szociális (szeretett személy hangja, elismerő szó, mosoly...) Kiemeli a szociális jutalmak fontosságát. Büntetés: nevelési helyzetben alkalmazott negatív visszacsatolás, amely a nevelési helyzet gyengülését eredményezi. Létezik fizikai és verbális büntetés (verés, szidalmazás), illetve szociális büntetés (a jutalom elmaradása). Az eltúlzott jutalmazás negatív hatással van a személyiség-fejlődésre: hiányos önreflexióhoz, önmaga túlértékeléséhez (nem reális önismeret), önzéshez, túlzott individualizmushoz vezet.	4
Az ismeretek mélysége, az adott területnek megfelelő tárgyi tudás, szakmai nyelv használata	A vizsgázó használja a megerősítés, a motiváció, az érzelmi kötődés, az identifikáció, a jutalom, a büntetés, az attitűd, az utánzások tanulási szakkifejezéseket.	4
A megközelítés sokszínűsége, komplexitása, probléma-központúsága	Kifejtésében megjeleníti, hogy mind a jutalom, mind a büntetés hatékony nevelési eljárás, azonban hosszú távú eredményt a jutalom túlsúlyba helyezésével érhetünk el. Felismeri, hogy a jutalmazás magasabb rendű formáit kell előtérbe helyezni. Pl.: mosoly, ölelés, dicséret, erkölcsi elismerés. Rávilágít, hogy csak szoros érzelmi kötődések esetén lehet hatékony a főként jutalmazáson alapuló nevelés. Hangsúlyt helyez a szülői példamutatásra (utánzáson alapuló tanulás).	4
A téma aktualizálása (életszerű, példákat is említ), önálló vélemény megalkotása	Önálló véleményt fogalmaz meg, és/vagy példával illusztrálja az esszében megfogalmazott elméleti ismereteit.	4
Összesen		20
Összesen/2		10

2. Fogalmak

Szemponatok, kompetenciák	Kreativitás és képesség; tehetség és intelligencia fogalmak közötti különbség	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	1
Tématartás, lényegkiemelés, probléma-központúság	A vizsgázó valóban a négy fogalom – kreativitás, képesség, tehetség, intelligencia – közti különbségről ír, és nem ágazik el lényegtelen témák irányába.	2
A feladatban leírt esetnek megfelelő érvek, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	<p>Kreativitás: alkotóképességet jelent, az újításra, felfedezésre való képességet. Magában foglalja az önálló, új, értékes produktumok létrehozásához szükséges feltételek együttesét, mint az intelligencia kiegészítőjét. Az ilyen emberre jellemző a divergens gondolkodás, képes többféle helyes válasz adására, megoldására.</p> <p>Képesség: a személyiségnek az a pszichikus tulajdonsága, amely alkalmassá teszi az egyént bizonyos tevékenység sikeres elvégzésére. Minden képesség egyben valamilyen tevékenységre való képességet jelent. Megkülönböztetünk általános, minden feladatban megnyilvánuló, és speciális képességeket (pl. zenei). A képesség és tevékenység kölcsönösen hat egymásra.</p> <p>Tehetség: egyes speciális tevékenység elvégzéséhez szükséges képességek halmozódása, az átlagosnál minőségileg magasabb foka. A kreativitás és a feladat iránti elkötelezettség együttes megnyilvánulása.</p> <p>Intelligencia: értelmességet jelent, a képességek szervezett rendszerét, struktúráját, melynek legnagyobb foka a kreativitás. Az egyénnek az összetett vagy globális képessége, amely lehetővé teszi, hogy célszerűen cselekedjék, racionálisan gondolkodjék, eredményesen bánjék környezetével.</p>	4
A szakmai nyelv használata	Használja a kreativitás, intelligencia, képesség, tehetség, adottság, öröklött, divergens gondolkodás, rugalmasság, spontaneitás stb. kifejezéseket.	2
Önálló vélemény megalkotása	Önálló véleményt fogalmaz meg, esetleg az életből vett példával illusztrálja az esetben vázolt jelenségkört.	1
Összesen		10
Összesen/2		5

3. Elemzés

Szemponatok, kompetenciák	Túlzásba vitt fogyókúra	Maximális pont
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség, helyesírás	A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan és szabatosan felépített. Nem tartalmaz súlyos nyelvtani vagy helyesírási hibát.	1
Tématartás, lényegkiemelés, probléma-központúság	A vizsgázó valóban a túlzásba vitt fogyókúra káros hatásairól ír, nem ágazik el lényegtelen témák irányába.	2
A feladatban leírt esetnek megfelelő érvek, összefüggések, gondolatok, megállapítások közlése	Kifejti, hogy az esetben szereplő fiatal lány betegsége abból ered, hogy sérült az anya-lánya kapcsolat, és összezavarodtak a családban a szerepek. Serdülőkori identitáskriszisének úgy próbálta feloldani, hogy az étkezés elhagyásával utasította el az édesanyját. A probléma abban áll, hogy az egész betegséget szorongás működteti, kényszerítő erővel hat a viselkedésre, és következményei jelentősen rontják az életminőséget. Leírja, hogy az anorexia nagyon komoly pszichés betegség, amely az étkezési zavarok kategóriájába tartozik, és könnyen halálhoz is vezethet. Napjainkban a fiatalok körében egyre gyakoribb az evészavar, ami korunk szépségideáljával is összefüggésben lehet.	4
A szakmai nyelv használata	Használja a szorongás, önértékelési zavar, identitáskriszisének, szerep, kényszeresség, téves attribúció (ok tulajdonítás), étkezési zavar stb. kifejezéseket.	2
Önálló vélemény megalkotása	Önálló véleményt fogalmaz meg, esetleg az életből vett példával illusztrálja az esetben vázolt jelenségek körét.	1
	Összesen	10
	Összesen/2	5